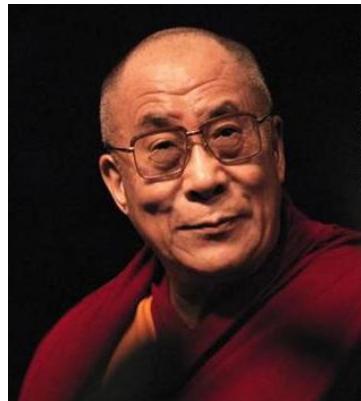

ئامۇزگارى لە دلەوە

بۇ گەنجەكانمان، بۇ گەورەكان، بۇ پىرەكان

دەلائى لاما

وەرگىرانى: مەھاباد قەرداغى

بۇ گەنجەكان:

لە ھەركۈئى، لە قوتاپخانەكانى پەنابەران بىت لە ھيندوستان، يان ھەر بە رېكەوت لە سەفەرەكانمدا بىت بۇ ولاتان، ھەميشە پېيىم خۆشە لەگەل گەنجەكان بدوايم. ئەوان راستەخۆ و راستىگۈن. دلى ئەوان زۆر كراوهەتر و نەرمەتر لە گەورەكان. كە مندالىك دەبىيىم، يەكم شت كە بىرىلىدەكەمەوە لە فولايى دلەمەوە، ئەوهىيە كە ئەمە مندالى خۆمە و ھاوارىيەكى كۆنەمە و دەبى بەۋەپەرە خۆشە ويستىيەوە نەوازشى بىكەم.

سەبارەت بە مندال، گرنگىرىن شت ئەوهىيە بە تەواوى و پېر بە پېشىسى ماناي وشەكە دەرفەتى خويىندىيان بۇ فەراھام بىرىت. بە ماناي ئەوهىيە ھەم زانىارييىان فير بىرىت و ھەميش بوار بدرىن سيفەته بنچىنەيىيەكانى مروقايەتىان گەشە پىيىدەن. لە مندالىيەوهىيە كە بنچىنەكانى ھەرتاكىك دادەنرېت. جۆرى بىركردنەوهى مروقانانە لەو تەمنەنەوە بىريارى بۇ دەدرى و دەچەسپىت و كارىگەرى لەسەر تەواوى قۇناغەكانى ژيانى دەبىت، تەواو وەك چۆن خۆراك و پاكوخاوىيىنى قۇناغى مندالى كار لە تەندىرسى دوارۋۇزى ئەو مروقە دەكات.

ئەگەر گەنجەكان بە شىيەيەكى دروست و تەواو خويىندەكانى خۆبىان نەكەن، زۆر بە زەحەمت دەروازەكانى ئەو ژيانەيان بۇ دەدۇزرېتەوە كە لە پېشىانەوهىيە. من ئەزمۇونى تايىبەتى خۆم ھەيە لەم بارەيەوە. لە گەنجىدا وام لىيەت ئارەزووى خويىندەكانى وانەكانم بە تەواوى لە دەست دا، ھەر بۇ ئەمە لە دوايىدا ھەميشە بەداخەوەبۇوم. من بەخۆم دەلىم كە شتىكەم لەو كاتەدا لەدەست چوو. لە ئەزمۇونى خۆمەوە بۇ مندالان و گەنجەكان ئەو ئامۇڭارىيە دەكەم، كە لە كاتى خويىندى خۆبىان واتىيەكەن كە ئەمە كاتىكى بىرياردىھەر و قۇناغىيىكى گرنگى ژيانە.

ھەر لە مندالىيەوهىيە كە مرو پېيوىستە خۆي فىرى تىيگەيىشتىن و تىيگەيىشتىن بەرامبەر بکات. رووشان و ململانىيى ورده ھەر رۇ دەدات و خۆلىيلادانى نىيە، بەلام گەنگە خۆ و راپىيىت ئەو كىشانە تىيپەرن بە

بى ئەوهى ئازار و بريين له هەستەكاندا بەجييەيلن.

ھەندىچ جار مرو پىيى وايىه كە مندال ھەرگىز بير لە شتى جىدى وەك مردن بير ناكاتەوە، بەلام كاتى من گويم لەو پرسىارانە بۇو كە دەيانكرد، بۆم دەركەوت ئەوان زۆر جار بير لە مەسەلەى گەورەي دەكەنەوە و بە تايىبەت زيانى پاش مردن.

لە قۆناغى مندالى زانيارى و مىشىكى مندال و دەرروونى بەھۆى پرسىاركىرىنەوە فراوان دەبنەوە. ئەو ئارەزووە چەرى كە بۇ زانين ھەمانە، بنچىنەى گەشەسەندنى ئىيمەيە. تا ئارەزوومان زياتر بىت بۇ جىهان و ھەوللى دۆزىنەوەي وەلامى پرسىارەكان بەھەين و بزانين بۆچى شتەكان وان، ھوشياريمان زياتر دەبىت و تواناي دەستپېشخەريمان زياتر دەبىت.

شتىكى دىكەش ھەئە كە من بەردەواام رېكەوتى دەكەم. لە كۆمەلگەى مۆدىرنەكانى ئىيمەدا مروقق ئەو مەيلەي نىيە بۇ ئەو شتانەى كە من پېيان دەلىم سيفەته بنچىنەيى و زگماكەكانى مروقق، وەك: باشى، ھاوهەستى، ئارەزووى تىكەيشتن و رېكەكتون و ھەروەها تواناي لېبوردن. كاتى مندالىن، زۆر ئاسان دەتوانن رېكەكون، ئەوهەندە بەسە كە پېكەوە پېكەن بۇ ئەوهى دووبارە بىنەوە ھاوري. مندال پرسىار ناكات سەبارەت كار يان رەگەزى ئەويتىر. ئەوهى گرنگە بەلايەوە، ئەوهى كە ئەويتريش مروققە و دەتوانى لەگەلى رېك بکەۋىت.

مرو تا گەورەتر دەبى، كەمتر بايەخ دەدات بە بەخشندهيى، ھاورييەتى و لېبوردن. لەجيي ئەوه، ئايىن و رەگەز و نەتهوايەتى گۈنگەتر دەبىتەوە بەلايەوە. شتە ھەرە بنچىنەيىكانى لەبىر دەچىتەوە و پابەند دەبىت بە شتە بىماناكانەوە.

بۇيىه پېيىم خۆشە ئىيۇ كە گەيشتونەتە تەمهنى پانزە و شانزە سال، نەھىلەن ھەستە جوان و تەندروستەكانى مندالىتان لەناوبچىت، بەلکو ھەموو ھەولىك بەھەن تا بۇ خۆتان بىيانپارىزىن. ھەميشه بىر بکەنەوە لەوهى چ سيفەتىكى بنچىنەيى مروققى پى دەناسرىتەوە. ئەو سيفەتانە لەخۆتاندا بچىن، ئەوكاتە باوهەرېكى چەسپاوتان لا دروست دەبىت سەبارەت بە سروشتى خۆتان. ئەمەش باوهە خۆبۇونىكى پتەوتان لا دروست دەكات.

گەنگە، چەند زووترە مروقق ھوشيار بىتەوە بەوهى كە زيانى مروققى ئەوهەندە سادە و ساكار نىيە، بەلکو ھېزىكى ناوهكى پېويستە بۇ ئەوهى باش بىرى و ئازايەتى ئەوهى ھەبىت رووبەررووی كېشە گەورەكانى زيان بىتەوە.

لەم قۆناغەدا، تاڭگەرايى بەرز ھەلدەسەنگىندرىت، ئەمەش ماناي ئەوهى نرخى زۆر بۇ بايەخى تاڭەكەس دادەنرىت و مافى ئەوهى دەدرىتى كە سەربەخۆيانە بير بکاتەوە و كەمتر بايەخ بە خۆگونجاندن لەگەل كۆمەلگە و داب و نەرىت و پېوەر و نرخاندەكانى بەدات. ئەمە خۆلى لە خۆيدا باشە، بەلام ئەوه زۆر باش نىيە ئىيۇ گەنجان زانيارى لە راڭەياندەكانەوە و بە تايىبەتى لە تەلەفيزىونەوە وەردەگرن. ئەگەر تەلەفيزىون بىتە تاقە سەرچاوهى ئىيۇ، تاقە سەرچاوهى ئەزمۇونەكانى، بە شىيەيەكى زىدەرۇيانە ئىيۇ پەيوهست و پابەند دەبن پېيانەوە كەمتر سەربەخۆ دەبن و تواناي باوهەركردن بە سيفەتەكانى ناوهەوە خۆتاننان كەم دەبىتەوە. ئەوسا ئىدى باوهەرتان بە سروشتى راستەقىنەى خۆتان كەم دەبىتەوە.

بە بۆچۈونى من باوهە خۆبۇون و تواناي لەسەرپىي خۆراوهەستان، شتىكى جەوهەرييە بۇ زيان و بەختەوەرى ئىيمە. جا لېرەدا مەبەستى من خۆپارىزىيەكى نەفامانەي بى ھوشيارى نىيە سەبارەت بە

توانانکانی ناوهوهمان. زانینیک که ئیمە هەرددەم بتوانین خۆمان بگۆرین، خۆمان باشتە بکەینەوە، خۆمان دھولەمەند تر بکەینەوە و هیچ شتىكمان لە هیدەست نەچىت.

ئەو بابەنانەی کە مىدىاكان پىيان باشتە دەرىپىرن، بىرىتىن لە دزى، تاوان و تۇوندۇتىزى و ئەو رەفتارە خراپانەی دىكە کە لە ئەنجامى دەست و دلتنىگى و رېقەوە دروست دەبن. بەلام پۇونە کە رەفتارى زۆر جوان و خۆنەۋىستانە لە سىفەتە بنچىنەبىيەكانى ئیمەوە دەردەكەۋىت. ئیمە دەزانىن کە كەسانىنىڭى زۆر ھەيە خۆيان تەرخان كردووە بۇ خزمەتكىرىنى نەخۆشەكان و كەمئەندامان بە بى ئەوەي بىر لە پاداشت بکەنەوە، ئەو مروقانەی کە لە سەرچاواھى خۆشەۋىستى و ھاوهەستى مروقانەوە رەفتار دەكەن. بە راستى زۆرى وا ھەن، بەلام ئیمە سەرنجيان نادەين، لەبەر ئەوەي وەك رەفتارى ئاسايى دەيانبىينىن.

من دلىنام لەوەي کە ئیمە بە شىۋەيەكى سروشتى و لە قولايى ناخى خۆمانەوە حەز ناكەين بکۈزىن، تۇوندۇتىزى بنويىنин، دزى بکەين، درۇ بکەين و رەفتارىكى خراپ بکەين. ھەمۈمان توانى ئەوھمان ھەيە ھەست بە خۆشەۋىستى بکەين، و ھاوهەستى بېشان بدهىن. سەرنج بەد دلسۆزى خۆبەخۇ چەند رۆلىكى گۈنگ دەبىنېت لە ژيانى ئیمەدا ھەر لە سەرەتاي لەدایكۈبۈنمانەوە. ئەگەر ئەمە و انبۇوايە، ئىستا ئیمە ھەر نەدەبووين. سەرنج بەد چەند حالىمان باشە كاتىك بەو مروقانە دەورە دراوبىن کە خۆشيان دەوبىن، كاتى كە ئیمە خۆمان ھەست بە خۆشەۋىستى دەكەين. ھەمۈھە سەرنج بەد ئیمە چەند حالىمان خراپە كاتىك رووبەرۇوی نەزادىپەرسى يان رق دەبىنەوە. بىركردنەوە و رەفتارى تىرى لە خۆشەۋىستى بەشدارىكى روونن بۇ گەشەسەند و تەندىرسى عەقلى و جەستەبىمان. ئەمە بەھۆى ئەوھەيە کە ئەمانە لە سىفەتە سروشتىيە راستەقىنەكانى ئیمەوە نزىكىن. لە بەرامبەريشدا، رەفتارى تۇوندۇتىزانە، زۆردارى و رق سەرساممان دەكەن، ھۆى ئەوھەيە کە قىسە و باسيان لەسەر دەكەين و لە راگەياندەكاندا لەسەريان دەخويىنەوە و دەيانبىينىن. كىشەكە لەوەدایە کە ئیمە هيىدى هيىدى ئەو بروايەمان لە دروست دەبىت کە مروق لە سروشتى خۆيەوە خراپە. ئەمە لە درىختايەندا وامان لىدەكات کە بلىيىن بارودۇخى مروققايەتى بىئەپەيە و فايىدە نىيە. من حەز دەكەم بە ئىيۆھى گەنچ بلىيم کە ئىيۆھى دەبى خۆتان ئاگادار و ھۆشىار بکەنەوە لەو سىفەتە بنچىنەبىيانەي کە جۆرى مروق ھېيەتى و ئیمە ھەمۈمان تىامنادايە. كاتى ئەم ھۆشىارييە دەكەن بە بناغە، دەتوانن لەسەر ئەم بناغەيە باوهەپە خۆبۇون دروست بکەن و لەسەر پىي خۆتان راپوھەستن.

زۆر لە گەنچان دەست بە ژيانى خۆيان دەكەن بى ئەوەي بىزانن بۇچى ئەوان دەيانەۋى وابكەن. ئەوان كارىك وەدەست دەھىنن و دواي ماوهەيەك ھەست دەكەن ئەوە لەگەلىياندا ناگۇنچىت و بەجىي دەھىلەن و خۆيان فىرى شتىكى تر دەكەن و دواي ماوهەيەك واز لەوەش دەھىنن. بۇيە لە كۆتايدا دەكەونە ناو دۆخىكەوە کە بىياك دەبن بەرامبەر بە ھەموو شتىك و پىيان و دەبىت کە شتىك نىيە ھانيان بىات و هىچ شتىك ئەو نرخەي نىيە کە ھەست بکەن شاياني ئەو بىت خۆيانى پىوه خەرىك بکەن.

ئەگەر ئىوه خۆتان لە دۆخىكى وادا دەبىنەوە، دەبى بىزانن هىچ جۆرىكى ژيانى مروق نىيە کە قورسايى تىدا نەبىت. باوهەرتان وانەبىت کە ھەموو شتىك لە ناكاو رېك دەكەۋىت و كىشەكاندان چارەسەر دەبىت و لەناو دەچىت.

كاتى ئىوه بەدواي كارىكدا دەگەرپىن دواي ئەوەي کە لە خويىندەكاندان بۇونەتەوە، دەبى بەدواي

کاریک بگه‌رین که له سه‌رچاوه‌ی تایبیه‌تی سیفه‌ته‌کانی خوتانه‌وه و که‌سایه‌تی خوتانه‌وه بیت، توانا تایبیه‌تی‌کانی خوتان و ئاره‌زووه تایبیه‌تی‌کانی خوتان. ره‌نگه پیویست بیت تیبینی ئه‌وه بکه‌ن خیزانه‌کانتان، ناسیاوه‌کانتان و هاواریکانتان چ ده‌که‌ن. ره‌نگه عاقلانه بیت ده‌ست به هه‌مان کار بکه‌ن، که که‌سیکی نزیکی ئیوه ده‌ستی پیکردووه، ئه‌وسا ده‌توان سوود له ئه‌زمونه‌کانی ئه‌وان و هربگرن و راویزی له‌گه‌لدا بکه‌ن.

هه‌موو فاکته‌ره‌کان له‌به‌رچاوه بگره، هه‌ول بده له‌و توانا کاریبیانه تیبگه‌یت که به تایبیه‌ت له دوخی تؤدا له‌به‌رده‌ستدایه و ئینجا بپیار بده‌یت. کاتئ که ته‌واو بپیارت دا و هه‌لتبزارد، ئیدی پیوه‌ی پابه‌ند به و بیپاریزه. به‌سهر ئه‌و کیشانه‌دا زال به که ده‌رده‌که‌ون و باوه‌رت به‌خوت هه‌بیت و هه‌موو وزه‌کانی خوت به‌کار بهینه.

ئه‌گه‌ر ئیوه وا تیبگه‌ن که کار و پیشه‌کان که ئیوه توانای کردنیتان هه‌یه و هک ژه‌می ئاماده له‌سهر میزی نانخواردندا و هک سه‌نده‌ویچ بوتان پیزکرابیت و به ئاره‌زووه خوتان تامی يه‌ک به يه‌ک بکه‌ن، ئه‌وه شانسی ئیوه بو سه‌رکه‌وتن زور که‌م ده‌بیت‌هه. ئیوه ده‌بی ئه‌وه ببین که دره‌نگ یان زووه پیویسته ریگایه‌کی زیان بدوزنه‌وه و پیویستیشه بزانن که هیچ ریگایه‌کی زیان نییه که خالی بیت له کیش و قورسایی.

جاروبار پیم وایه ئیمه‌ی مرۆڤ و ره‌فتار ده‌که‌ین که مندالیکی نازبیدراو بین. کاتیک که مندالین، به‌ته‌واوی په‌یوه‌ستین به دایکوباوکمانه‌وه. که گه‌وره ده‌بین و ده‌چینه قوتا بخانه، به‌لام هیشتاش په‌یوه‌ستین به که‌سانیکی تره‌وه که فیرمان ده‌که‌ن و جلوه‌برگ و خوراکمان ده‌ده‌نی. هه‌میشکه که‌سانی ترن که کیشکه هه‌ره گرنگه‌کانمان و هئه‌ستوی خویان ده‌گرن. بویه کاتئ ده‌گه‌ینه ئه‌وه قوناغه‌ی که خومان به‌ریوه ببین، واده‌زانین که ئاسانه و کیشکه تیدا نییه. به‌لام ئه‌م هه‌لوبیسته ریالیستی نییه. له‌م جیهانه‌ی ئیمه‌دا هه‌موو مرۆڤی به بی پیزپه‌ر تووشی کیش و قورساییه‌کانی ریگای زیان دیت.

بو گه‌وره‌کان:

ئه‌وه‌ی که له به‌شی پیشودا باسم کرد، بو هه‌مان پله بو زیانی گه‌وره‌کانیش شیاوه، ئه‌وانه‌ی که ده‌ستیان به‌کار کردووه و زیانی خیزانییان بو خویان دامه‌زراندووه. ئه‌وه کاره‌ی که ئیمه ده‌یکه‌ین، نانی زیانمان ده‌داتئ، به‌لام ئه‌مه به‌شداری ئیمه‌شه بو له و کۆمەلگه‌یه‌دا که ئیمه هه‌موومان په‌یوه‌ستین پینه‌وه.

له نیوان ئیمه و کۆمەلگه‌دا په‌یوه‌ندییه‌کی دوولا‌یه‌نه هه‌یه. ئه‌گه‌ر خوشگوزه‌رانی له کۆمەلگادا له‌ئارادا بیت، بو ئیمه‌ش خوش ده‌گوزه‌ریت، ئه‌گه‌ریش کۆمەلگه به که‌موکورییه‌وه بنالیتیت، ئیمه‌ش په‌یوه‌ی ده‌تلیینه‌وه. ته‌ندروستی کۆمەلگه کاریگه‌ری له‌سهر مرۆڤه‌کانی ده‌روبه‌رمان هه‌یه و هه‌روده‌ها کاریگه‌ری له‌سهر ئه‌وه‌په‌ری دونیا و هه‌موو مرۆڤایه‌تی هه‌یه. ئه‌گه‌ر باری ئابووری دانیشتوانی ئه‌وه ناوچه‌یه باش بیت که ئیمه‌تیدا ده‌ژین، ئه‌وه به دلنياییه‌وه کاریگه‌ری باشی له‌سهر هه‌موو ولات‌هه‌وه هه‌یه. بو نموونه باری ئابووری فه‌رنسا، په‌یوه‌ندیداره به هه‌موو ئه‌وروپاوه، هی ئه‌وروپاوه په‌یوه‌ندیداره به کیشوهره‌کانی تره‌وه. هه‌موو ولات‌هه‌کان ئه‌مرۆ په‌یوه‌ستن به يه‌کتره‌وه، هه‌ر شتی له يه‌کی له‌وان پووبدات، به خیرایی کاریگه‌ری له‌سهر هه‌موو ئه‌وانی تر داده‌نیت. پیم وایه زور گرنگه

کاتى دەلیم کە بارودۆخى ھەر كۆمەلگەيەك لە ھەر ئەندامىكى ئەو كۆمەلگەيەدا رەنگ دەداتەوە، ماناي ئەوه نېيە كە مرۆڤ قوربانى بە خۆشگوزەرانى خۆى بادات لە پىناوى باشبەرپىوهچۇونى گروپەكان. مەبەستى من ئەوهى، كە باشبەرپىوهچۇونى تاك بە باشبەرپىوهچۇونى كۆمەلەوە بەندە. ئىستا زۆر كەس ھەيە پىيان وايە كە چارەنۇوسى تاك و چارەنۇوسى كۆمەلگە دوو شتى جوودان. ھەروھا پىيان وايە كە تاك گۈنگۈزىنە. بەلام كاتى مرۆڤ ھەندى دوورتر بىوانى، دەبىن ئەمە تىپوانىنىكى نائەقلانىيە.

وەكى ئاماژەم پىدا، خۆشىبەختى مرۆڤ، تەنها بە دابىنبوونى ھەستەكانى خۆيانەوە پەيوەست نېيە، بەلكو بە تايىەت بەندە بە بەشەكانى دەرروونەوە. با ھەرگىز ئەمە لەبىر نەكەين. باوەر مەكە ئەمە شتىك بىت كە مرۆپىويست نەكەت حسابى بۆ بکات. ئەگەر ئىۋە فىلايەكى جوان و پۆشتەتان ھەبىت، ئۆتۈمبىلىكى لوکستان لە گەراجدا ھەبىت، پارەتان لە بانك ھەبىت، پايەيەكى كۆمەلایتى بەرزنان ھەبىت، خەلکانى دەرەپەرتان سەرسام بن بىستان، ھەموو ئەمانە ھىشتاش گەرەنتى نېيە بۆ ئەوهى كە ئىۋە بەختەوەر بن. بەلام ئەگەر مرۆڤ مiliاردىر بىت، بە ئۆتۈماتىكى بەختەوەريش نابىت؟ ئەمە بەراستى دىنيا نېيە.

ئەو خۆشىيە قولەي كە تابلويەك، يان پارچە مۆسيقايەك دەتوانى بىتىه دەستىپىكى، پىشانمانى دەدات قايلبوونى ناوهەمان چەند گۈنگە، پىچەوانە چىزە ھەستىيەكان و دلخۇشى ئەوهى كە دىنیابى ھەبوونى شتە ماتریالەكان بە مرۆڤى دەبەختىن.

بەلام ئەو شادى و رازىكىرنە قوولەي ناوهەوە، بە پلەيەك زۆربەرز پەيوەستە بە ھەستى بىنىنى ئىمە و ھەستى بىستن و دەركەكانى ئىمەوە. ئىدى تەنها دۆخەكە تىدەپەرى و لە بنچىنەوە جىا نابىتەوە لەو چىزە كە مادەيەكى بىھۆشكەر دەتوانى بىبەخشىت. كاتى مرۆڤ مۆزەخانەكە، يان ھۆلى كۆنسىرەتكە بەجىددەھىلىت، چىزى ھونەرەكەش تەواو دەبىت و ئارەزووى ئەوه دروست دەبىتەوە كە سەرلەنۈچىزىكى وا وەربگىرەتەوە. بۆيە مرۆھەرگىز بە بەختەوەرييەكى تەواو و راستەفینەي ناوهەوە، ناگات، تەنانەت لە چىزى مۆسيقا و ھونەريش.

ئەوه چىزى ناوهەوەي كە پىويستە و جەوهەرييە بۆ مرۆڤ. وازھىنان لەمە بچوكترين سوودى نېيە. ئىمە ھەمومان مافمان ھەيە پىيى بگەين. ئىمە پىويستمان پىيەتى و دەبى بېتىن كە ھەمانبى. ئەگەر پىويست بۇ ئەو ماۋەمان دەربىرەن، با دەربىرەن. ئەگەر پىويست بىت مان بىگەن لە پىناوى ئەوهى دەستمان بىكەۋىت، با مان بىگەن. بەلام با ھەرگىز زىدەرۇيى نەكەين بۇ بەدەستەنەنلى. ئەگەر ئىمە لە ناوهەوە خۆمان قايل نەبىن و ھەردەم داواى زۆرتر بىكەين، ھەرگىز بەختەوەر نابىن، چونكە ھەردەم ھەست دەكەين كە شتىكمان كەمە.

رازىبۇونى بەردەوامى ناوهەوە، نە بە بارودۆخى ماددىيەوە بەستراوهەتەوە و نە بە چىزى ھەستەكانەوە. سەرچاوهكە لە رۆحەوەيە. تىپوانىنى ئەوهى كە چەند گۈنگە بەو رازىبۇونەوە بەردەوامى ناخەوە بگەين، مانايمەكى چارەنۇوسسازى ھەيە.

ئەگەر مروڤ باوه‌ریکی ئایینی نه‌بیت و پیریش بوو، گرنگە واببینیت کە ده‌ردە بنچینه‌ییه‌کان، لە‌دایکبۇون، نەخۆشى، پیرىي و مردن لە خودى تەواوکارىيە‌کانى زياندايە. كاتى مروڤ لە‌دایکبۇو، هەرگىز ناتوانى خۆى لە پیرى و مردن لابدات. ئەمە باشه، ھىچى دەست ناكە‌ويت لە‌وھى هەست بکات ئەمە ناھەقىيە و دەبوايە به شىوه‌يە‌كى تر بیت.

بە پىيى بودىزم، چەندىيىتى تەمەنمان پەيوه‌ندىدارە به‌وھى چەند راست و دروست رەفتارمان كردووه لە زيانى را‌بردوومان. كەواته لە روانگە‌ي بودايىيە‌وھ ئىيۆھ كارى راست و دروستنان كردووه لە را‌بردووه خۆتان. بەلام ئەگەر ئىيۆھ بودايىش نىن، دەتوانن بىر بکەن‌وھ لەوانھى كە به گەنجى مردوون و بزانن كە ئىيۆھ چەند بەختە‌وھرن كە تەمەننىكى درىختان پېدراؤھ.

ئەگەر ئىيۆھ بەشى يەكەمى تەمەننان باش بەسەر بردووه، دەبى وەيادтан بېتىوه كە ئىيۆھ لەو بەشەدا بەشدارى كۆمەكى باشتان بە كۆمەلگە كردووه، كە ئىيۆھ كارى بەنرختان به شىوه‌يە‌كى باش را‌پەراندووه. كەواته ئىستا شتىكتان نىيە كە پىويست بکات سەرزەنىشتى خۆتان بکات.

ئەگەر ئىيۆھ باوه‌ریكتان هەيە، بە پىيى ئايىن و باوه‌رى خۆتان خەلۋەت بگەن. ئەگەر ئىيۆھ ھىشتاش دەتوانن بە رۇونى بىر بکەن‌وھ، كەواته پىويستە بىر لەو بکەن‌وھ لەو راستىيە كە لە‌دایكبۇون، نەخۆشى، پیرىي و مردن، لە نىيۆھەممو زيانىكدا هەيە و هەرگىز ناكىز لىيى دەربىرىت. ئەگەر وا بپوانن و بە تەواوى و پراوپېرى ئەم بىرە قبولى بکەن، ئەمە ئاسانتر و ئارامتر تەمەننى پيرى بەسەر دەبەن.

سەبارەت بە خۆم، بەم زووانە دەبم بە شەست وحەوت سال. ئەگەر من جاريىكى تر لەناوه‌وھى ناخى خۆمە‌وھ نەمە‌وھىت قبولى بکەم كە لەشى من پىير بۇوە لەو ھەممو سالەي تىپەرپۈوه، بارودۇخى زيانى زۆر زەحمەت دەبى لەلام. ئەگەر مروڤ ساڭنىكى زۆر زىيا، دەبى مروڤ ھۆشىار بىت لەوھى كە پىيرى چى تىيدايد. ئەمە مەرجىكە بۇ ئەمە‌وھى كە مروڤ بە باشتىرين شىوه بارودۇخى زيانى خۆى بىرى.

بېرسن دەتوانن ھىشتاش چى دىكە بۇ ئەمە كۆمەلگە‌ي بکەن كە ئىستا ئىيۆھ زياتر لەجاران پەيوه‌ستن پېيىھە. بەو ئەزمۇونانە كە ئىيۆھ فرياكە‌وتن دەستان بکە‌ويت، بە دلىيائىيە‌وھ ئىيۆھ دەتوانن سوودىكى زۆرتر بەوانى تر بگەيەن، زياتر لەوانھى كە نەيانتوانى ھىيندەي ئىيۆھ زۆر بىزىن. چىرۇكى زيانى خۆتان بۇ خىزانە‌كانتان و ئەوانھى كە لە نزىكتان‌وھن بگىرپە‌وھ. ئەزمۇونە‌كانتان لەگەل ئەواندا دابەش بکەن. ئەگەر ئىيۆھ لەگەل نەوە‌كانتان دەزىن، لە زانىن و مەعرىفە‌تە‌كانى خۆتان بەشىان بەدەن، بۇ ئەمە‌وھى ئىيۆھ كۆمە‌كىيان بکەن لە پەروەردە و گەشە‌سەندننیان.

بە هەر حال مەبنە ئەمە جۆره پېرانە كە هەردەم گلەيى و گازەندە لە دەوروبەریان دەكەن. وزەى خۆتان بەو شتانە‌وھ بەفيرو مەدەن. ھىچ كەسىكى نزىك بەو شىوازە هەست بە باشى ناكات. ئەمە گلەيىانە سەرەرپاي ئەمە‌وھش وادەكەت كە ناپىويستانە تەمەننى پيرى زۆر قورس بەسەر بچىت بۇ ئەوانھى كە سەرپەرشتىيان دەكەن.